

PIET BAKKER

HENRIETTE L. T. de BEAUFORT

Prof. Dr. P. A. H. de BOER

J. J. G. BOOT

Prof. Dr. O. BOTTEMA

INA BOLDIER-BAKKER

RAYMOND BRULEZ

E. & CAMPO

J. A. MEIJERS

Mr. A. MOUT

Mr. P. J. MIJKSENAAR

Dr. L. NEHER

Dr. O. NOORDENBOS

Dr. E. B. J. POSTMA

Prof. Mr. Dr. J. A. van PRAAG

Dr. J. P. van PRAAG

ik geloof, dat...

Prof. Dr. D. COHEN

Dr. A. L. CONSTANDSE

Dr. DIRK COSTER

Dr. O. DAMSTÉ

Ir. C. M. R. DAVIDSON

Dr. L. M. van DIS

MARY DRESSELHUIJS

Ir. J. T. DUYVIS

P. van ECK

WALDIE van ECK

JAN van EES

Dr. L. van EGERAAT

TJEBBO FRANKEN

Prof. Dr. S. GROENMAN

Dr. H. GROOT

Dr. R. J. van HELSDINGEN

H. J. A. HOFLAND

Mr. G. H. M. van HUET

Dr. P. Th. HUGENHOLTZ

H. E. JANSSEN

Drs. H. J. JORDAN

WIM KAN

C. J. KELK

HENRI KNAP

TON KOOT

Prof. Dr. M. J. LANGEVELD

Chr. LEEFLANG

Dr. J. LINTHORST HOMAN

Prof. Dr. W. van MAANEN

A. A. MANTEN

Sj. MEIJER

Jhr. H. G. A. QUARLES van UFFORD

Dr. S. RAMONDI

G. RITMEESTER

Drs. B. RIJDES

ANNIE SALOMONS

W. SANDBERG

Mr. A. J. SAUER

Drs. G. SCHOORL

Dr. C. J. SCHUURMAN

Prof. Dr. J. H. SCHUURMANS-STEKHOVEN

Dr. C. SERRURIER

Prof. Dr. E. J. SLIJPER

G. H. STREURMAN

Prof. Dr. W. H. C. TENHAEFF

Drs. F. de TOLLENAERE

W. den TOOM

MARTEN TOONDER

WILLEM van VEENENDAAL

Dr. G. J. ten VELDHUYS

A. VERBRAECK

J. F. VIETOR

A. VIRULY

Ir. F. C. M. VOGELS

ad. donker • rotterdam

Ds. J. WIT

Prof. Dr. H. J. WITTEVEEN

ELISABETH ZERNIKE

J. van ZUTPHEN

DR. J. P. VAN PRAAG

Ik geloof, dat het leven de moeite waard is. Er zullen er trouwens heel wat zijn, die dat ook vinden. Pas-verloofden, geslaagde zakenlieden, gelukkige moeders (en vaders), mensen op vacantiereis, en zo velen meer.

Maar het is natuurlijk niets bijzonders het leven de moeite waard te vinden, als het zich van de zonzij laat zien; als onze ondernemingen lukken willen, als we ons verblijden kunnen over ons gezin, als ons werk ons voldoening geeft en onze ontspanning ons bevredigt.

Maar het wordt direct al moeilijker als de dingen ons tegenlopen, als zorg en ziekte ons deel zijn, als het bestaan grauw en ontmoedigend wordt. Dan is er veel liefde nodig, voor de mensen en voor het leven, om er zin in te blijven hebben . . . en daardoor de zin ervan te blijven zien.

Ik heb het natuurlijk niet over de gewone tegenslagen en moeilijkheden.

Maar als altijd alles tegenloopt, als we onszelf niet meer kunnen zijn, als de ziekte niet meer wijken wil, als we bedolven raken onder de zorg, is het leven dan nog wel de moeite waard? Het is helemaal niet moeilijk om daar opgewekte en bemoedigende antwoorden op te geven, maar het is wel heel erg moeilijk om die waar te maken met je eigen leven. Dat wil dus zeggen: In theorie gaat het wel, maar de werkelijkheid; de steeds weer opdoemende, dagelijkse werkelijkheid. Laten we daar alsjeblijft niet gemakkelijk over doen.

Er bestaan woestijnen van zorg en eenzaamheid, afgronden van ellende en schuld, waar we in gelukkiger perioden van ons leven zelfs geen voorstelling van hebben. En dan praat ik nog maar niet eens over oorlog, terreur, honger en wat daar verder nog bij komt.

Misschien is iets anders nog erger: De leegte van een zogenaamd geslaagd bestaan, maar waarin de mens het met zichzelf niet vinden kan, omdat het leeg blijft van echt menselijke waarden, of omdat zijn eigen onvrede ermee hem verhindert de waarde ervan te beleven.

Dan is het niet zo heel gemakkelijk om vol te houden dat het leven de moeite waard is. Daarvoor is meer nodig dan wat goede wil: daarvoor moet men doordrongen zijn van het weten dat de mens een eigen taak in de wereld heeft. Aan de ene kant is hij

een nietig stofje in het wereldgebeuren; aan de andere kant is hij tegelijk geroepen om zijn menselijkheid in die wereld te verwerkelijken. Zijn menselijkheid: dat is niet zijn zelfzucht en zijn kleinheid, maar zijn besef van lotsverbondenheid en verantwoordelijkheid, dat nu juist het typisch menselijke in hem is. Niemand is zó onbetekenend of er is iets dat hij in het bijzonder te verwerkelijken heeft; niemand is zo verlaten of er is ergens iemand die juist hem nodig heeft.

Tot dit inzicht komt men alleen als men zich heeft leren verwonderen over het bestaan, als men heeft leren zien het raadsel van het zijn. Ondanks — nee: dank zij — alles wat we ervan weten. Want dat kan ons alleen doen beseffen, dat we de wereld niet in onze zak hebben en dat het leven onze opdracht is. Ondanks alles: de atoombom inclusief.

Wat ik hier bedoel is niet een geloof voor halfzachte idealisten, maar voor nuchtere mensen, die met twee benen op de grond staan. Maar die juist daardoor begrepen hebben, dat alle nuchtheid, alle weten wat er in de wereld te koop is, alle uiterlijke succes ook, ons tenslotte als zand door de vingers loopt en met lege handen laat staan, als we niet iets van het waarachtig menselijke tot werkelijkheid maken in ons leven.

Wie dat probeert-meer dan proberen hoeft het niet te zijn en kan het niet zijn—die kan werkelijk zeggen: Ja, ik geloof, dat het leven ondanks alles, de moeite, de veeleisende, dagelijkse, teleurstellende, afmattende, moeite — waard is.

DR. J. P. VAN PRAAG werd geboren te Amsterdam op 11 Mei 1911. Hij doorliep H.B.S.-B. Na zijn Staastexamen studeerde hij Nederlandse taal- en letterkunde en geschiedenis aan de Universiteit te Amsterdam. In 1938 werd hij leraar aan de gemeentelijke H.B.S. (later Lyceum) te Dordrecht. In 1943 dook hij onder en na de oorlog hervatte hij zijn leeraarschap te Dordrecht. Hij is Lid der Provinciale Staten en mede-oprichter van het Humanistisch Verbond, waarvan hij nog steeds voorzitter is. In 1946 promoveerde hij op Henriette Roland-Holst. In 1947 schreef hij een boek over modern humanisme. In 1949 werd hij conrector aan het Lyceum te Dordrecht en in 1954 werd hij Lid van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland.